

H. VANDENBERGHE,
*Aspirant N.F.W.O., verbonden aan de faculteit rechtsgeleerdheid
van de universiteit te Leuven (K.U.L.)*

H/Coll. (70) 1/Com. 8.

DE BESCHERMING VAN HET PRIVE LEVEN EN DE MASSAMEDIA*

1. De massamedia vormen een belangrijk spanningsveld tussen de bescherming van het privé leven en het recht op informatie.

Dat eenieder recht heeft op beslotenheid (*la liberté de s'enformer chez soi*) wordt niet betwist; de bescherming van het privé leven wordt gewaarborgd door artikel 8 van het Europese verdrag van de rechten van de mens en meer algemeen door de in de continentale rechtstelsels gangbare theorie der persoonlijkheidsrechten (1).

Naar het voorwerp waarop de onderscheiden subjectieve rechten betrekking hebben kan men onder de *private* subjectieve rechten, persoonlijkheidsrechten, familierechten, zakelijke rechten, vorderingsrechten en intellectuele rechten onderscheiden (2). Persoonlijkheidsrechten zijn dan de rechten die het individu tegenover de anderen kan doen gelden op de handhaving van de fysische, psychische en morele integriteit van het lichaam, recht op naam, eer, afbeelding, schriftelijke of op een andere wijze geregistreerde gemoedsuitingen; recht op beslotenheid (3). Het zijn extrapatrimoniale rechten; ze hebben geen pecuniaire waarde en maken dus geen deel uit van het vermogen van hun titularis (4). In beginsel kunnen zij niet het voorwerp uitmaken van rechtsgeldige overeenkomsten (5).

2. Het blijft echter een delicate – en voor deze problematiek nevralgieke – vraag, welke de inhoudelijke gestalte is van het privé leven (6).

Meestal beperkt er men zich toe een opsomming te geven van een aantal elementen die tot de beslotenheidssfeer behoren; het liefdesleven, huwelijk en

* Noten cfr. 120-122.

chtscheiding, vriendschap, ziekte, godsdienst, ontspanningsactiviteiten. Lindon onderlijnt daarbij dat de draagwijdte van de privé sfeer zich wijzigt naargelang de tijdsomstandigheden en de concrete levensvoorwaarden waarin men zich bevindt (7).

Enkel in de Duitse rechtsliteratuur is een systematische benadering van deze problematiek voorhanden. Hubmann maakt een onderscheid tussen *Individualsphäre*, *Geheimsphäre* en *Privatsphäre* (8). De *individualiteitssfeer* beschermt en poneert de eenmaligheid, de eigenheid van ieder individu wanneer hij optreedt in de wereld en in het openbaar leven (*sein Eigensein in der Welt und seinen Eigenwert in der Oeffentlichkeit*). Tot deze rechtssfeer behoren volgende rechtsgoederen: de menselijke waardigheid, de naam, de eer. De *intimiteits- en privaatsfeer* daarentegen beschermen de mens *tegen de wereld* (*privacy*) (9).

De *geheimheids- of intimiteitssfeer* heeft dan betrekking op dit deel van het persoonlijk leven waarvan niemand of enkel de meest vertrouwden kennis kunnen nemen. Het omvat persoonlijke brieven, nota's, gedachten en woorden, en meer algemeen, al deze gegevens die slaan op de meest intieme verhoudingen tussen man en vrouw, ouders en kinderen, intieme vrienden of gebeurtenissen die een persoon redelijkerwijze geheim wil houden (10).

De *privaatsfeer* slaat op deze persoonlijke levenssfeer die door degenen met wie een individu omgang heeft vaststelbaar is; hij omvat aldus de fysische verschijningsvorm (*Erscheinungsbild*), de niet-openbare levensloop (*Lebensbild*) en het karakterbeeld (*Charakterbild*) (11). De beschermende aard van de *Geheimsphäre* gaat verder dan die van de *Privatsphäre*. Het recht op geheimheid impliceert dat een derde geen kennis mag nemen van zekere confidentiële stukken zoals persoonlijke brieven, dagboek of van de meest intieme verhoudingen. De privaatsfeer wordt daarentegen eerst dan geschonden wanneer het levens- of karakterbeeld van iemand wordt openbaar gemaakt zonder zijn toestemming of zonder dat aan deze gegevens enig algemeen belang kan toegewezen worden. M.a.w. de inbreuk op het privé leven stelt zich op een dubbel niveau; het kan gaan om het onrechtmatig verzamelen van privé gegevens (12) of om de onrechtmatige weergave van deze gegevens die rechtmatig of onrechtmatig zijn bekomen. Het is deze laatste krenkingsvorm van de privaatsfeer die voornamelijk aan de orde is bij de toetsing van de informatieverstrekking bij middel van de massamedia en het recht op beslotenheid. Het doorgeven van informatie die werd bekomen door de schending van het briefgeheim of aftapping van de telefoon schendt uiteraard het recht op beslotenheid. Ook de sluikse klank- en beeldopnamen van een persoon in zijn privé milieu of in omstandigheden die een intiem karakter hebben, kunnen niet gebillijkt worden, al wordt deze klank- en beeldinformatie niet doorgespeeld naar pers, radio of t.v.

3. Hierbij moet de vraag gesteld worden of de privaatsfeer nog enige betekenis heeft voor deze personen die regelmatig in het *publieke* leven optreden, zoals politici, acteurs, filosofen, wetenschapslui, misdadigers en de *vedetten* van de consumptiemaatschappij (13). Zoals hierboven aangestipt is het recht op beslotenheid een persoonlijkheidsrecht; iedere définitieve afstand van dit recht is derhalve

volstrekt nietig. Mag daaruit nu afgeleid worden, zoals Badinter voorstelt (14), dat de grenzen van de privaatsfeer bij *publieke* personen niet worden verlegd? Dit standpunt wordt — o.i. terecht — aangevochten (15). De openbare opinie heeft recht op informatie; de verspreiding *via* de massamedia van gegevens die *normaliter* tot de privaatsfeer van een publiek persoon behoren, kan dan ook verantwoord zijn wanneer het openbaar belang dit wettigt (16).

Publieke personen hebben onbetwistbaar een persoonlijk recht op beslotenheid maar door het feit dat ze deelnemen aan het openbaar leven sluit dit in dat hun levens- en karakterbeeld *automatisch* ten dele wordt geopenbaard. Maar wanneer gaat het om een zgn. publiek personage? Neumann-Duesberg stelt in dit verband een verhelderende synthese voor (17), die onlangs door het *Bundesgerichtshof* werd onderschreven (18). Hij maakt een onderscheid tussen hedendaagse openbare figuren, in absolute en relatieve zin. De eerste categorie is samengesteld uit staatshoofden, leidende politici of meer algemeen uit alle personen die de interesse van de historici blijven wekken, ook wanneer ze reeds uit de actualiteit verdwenen zijn. De privacy van deze personen is beperkt tot de bescherming van de intimiteitssfeer. Personen die tot de hedendaagse geschiedenis behoren in relatieve zin, zijn dezen die gewild of ongewild in de publieke belangstelling zijn gekomen naar aanleiding van een specifieke gebeurtenis. Hun privé sfeer wordt gedeeltelijk beperkt voor zover ze zich in die gebeurtenis ontpopt hebben tot een historisch personage en in de mate dat het verband houdt met de preciese feiten waarin ze betrokken zijn geweest. Familieleden van een historisch personage in absolute zin, zijn personen die tot de hedendaagse geschiedenis behoren in relatieve zin. Impliciet kan men de toepassing van dit criterium onderkennen in enkele Franse uitspraken; aldus in de bekende zaak Marlène Dietrich tegen *France-Dimanche* (19).

Dit laatste weekblad had, zonder de toestemming van de actrice, een aantal artikels over haar privé leven gepubliceerd. Terecht meent het hof te Parijs "*que sans doute la vie publique de l'individu obéit à des règles différentes, sans quoi l'oeuvre de l'historien serait impossible, mais que les anecdotes et les récits de la vie privée, surtout ceux touchant la vie intime, ne peuvent être écrits qu'avec le consentement de l'intéressé*". In dezelfde zin: Trintignant tegen S.A. La France continue (niet toelaatbare allusie op de verhouding tussen Trintignant en Brigitte Bardot) (20); weduwe Gérard Philipe tegen S.A.R.L. France Editions (publicatie van fotos met commentaar van de negenjarige zoon van Gérard Philipe op zijn ziekbéd) (21); France Gall tegen *Ici-Paris* (publicatie van "*les amours secrètes de Claude François et de France Gall*") (22); Jacqueline Joubert tegen *Ici-Paris* (onthullingen over het intimiteitsleven van een realisatrice van de O.R.T.F.) (23); Cathérine Deneuve tegen *Minute* (allusie over een mogelijke verloving van Cathérine Deneuve met Truffaut, terwijl de actrice nog altijd gehuwd is en zelfs geen vordering tot echtscheiding heeft ingesteld) (24); Alain Delon tegen *Paris-Match* (onthullingen over de jeugd van Alain Delon) (25).

"*Being in the news*" rechtvaardigt dus geen inbreuk op de intimiteitssfeer.

Anderzijds heeft het arrest Landru duidelijk gesteld dat openbare figuren in

relatieve zin een beperking in hun privacy ondergaan (26). Wanneer in een film over Landru de nodige aandacht wordt besteed aan zijn verhouding met een nog levende maîtresse, die *nominatim* wordt aangeduid, dan begaan realisator en producer geen fout. Iedereen heeft in beginsel het recht zich te verzetten tegen het ruchtbaar maken van feiten uit zijn privé leven, maar dit heeft geen zin meer zo deze feiten reeds gemeengoed zijn geworden. *In casu* was dit gebeurd naar aanleiding van de debatten tijdens het proces tegen Landru en daarenboven had de bijzit zelf in haar mémoires de verhouding nogmaals openbaar gemaakt. Overigens, zo stipt het hof aan, was het onmogelijk het complexe, sadistische personage van Landru te evoceren, zonder aandacht te besteden aan de zeldzame personen tegenover wie hij enige menselijke gevoelens had gekoesterd.

Dezelfde tendens kan onderkend worden in de zaak Gabriëlle Russier. In het boek van Michel del Castillo, *Ecrou de la haine. Vous avez tué Gabriëlle Russier*, wordt de verhouding van de lerares Gabriëlle Russier met een minderjarige leerling weergegeven, die zou leiden tot haar aanhouding en zelfmoord in de gevangenis. Nadat de ouders van de minderjarige erin geslaagd waren, in kortgeding, beslag te leggen op dit werk (27), zou de feitenrechter de heruitgave toelaten mits schrapping van de eerrovende passages. Immers, "*l'affaire Russier était considérée, dans un certain courant de pensée, comme une histoire exemplaire, de sorte que le litige soulève entre les droits de la personnalité et ceux de la liberté d'expression un conflit qui doit être résolu au bénéfice de ces derniers, compte tenu des aspects présents du litige*" (28). Ook hier waren de gegevens van de zaak reeds via pers, radio, t.v. algemeen kenbaar gemaakt omdat het onbetwistbaar ging om een gebeurtenis waarvan de openbare opinie kennis mocht nemen; de betrokken personen zijn openbare figuren in relatieve zin.

Het criterium van Neumann-Duesberg werd uitdrukkelijk aangenomen door het Duitse *Bundesgerichtshof*, in het arrest *Vor unserer eigenen Tür* (29).

In 1943 werkt eiser, een geneesheer M., samen met een andere arts Dr. K. in een ziekenhuis in Oost-Pruisen. Dr. K. nu is vrij defaitistisch over de oorlogskansen van Duitsland en steekt deze mening niet onder stoelen of banken. Wat later wordt Dr. K. om deze houding vervolgd en in een proces, waar Dr. M. als getuige te laste optreedt, ter dood veroordeeld; de uitvoering van het vonnis kan verhinderd worden. In 1952 wordt dit proces terug door een Duitse t.v.-zender gecommuniqueerd in het programma "*Vor unserer eigenen Tür*". Daarbij wordt de rol van Dr. M. onderlijnd en worden beelden getoond van de woning van deze laatste met opgave van plaats, straat en nummer en dit op het ogenblik dat hij met zijn wagen van huis vertrekt. Bij deze sekwentie wordt volgende commentaar gegeven: "*Der Hauptbelastungszeuge, der vor dem Volksgerichtshof gegen Dr. K. aussagte, ist praktizierender Arzt in Westdeutschland. Es geht Dr. M. heute – wie sie sehen – sehr gut*". Dr. M. stelt daarop een eis in tot schadeloosstelling tegen de zender. Het hof van beroep wijst de eis van de hand omdat het t.v.-station gehandeld heeft binnen de grenzen van het informatierecht en het gaat om een historisch personage. Het *Bundesgerichtshof* heeft deze uitspraak hervormd. Het hoogste

gerechtshof stelt eerst als richtlijn dat het openbaar maken van dergelijke gegevens bij middel van beeldmedia aan strengere normen moet onderworpen worden dan de woordberichtgeving. Daarbij wordt aangestipt dat een reconstructie van dit proces in televisie wel aanvaardbaar is maar het vertonen van beelden die een persoon in zijn *actuele* levenssituatie plaatsen kan niet gebillijkt worden. De privésfeer van een persoon die bij een bepaalde historische gebeurtenis is betrokken, mag dus maar geopenbaard worden in de mate dat dit verband houdt met dit historisch feit.

Zeer recent werd een gelijkaardig probleem opgeworpen in Frankrijk naar aanleiding van het t.v.-programma "*En votre âme et conscience*". Mag de t.v. een proces reconstrueren van een *hedendaagse gerechtelijke dwaling* (de zaak Deshayes) wanneer de betrokken personen nog in leven zijn? (30). De geplande uitzending werd op het laatste ogenblik uit het programma geschrapt na protest van de advocaat van Jean Deshayes. Deze laatste had aangevoerd dat dit proces nog niet tot de geschiedenis behoorde en dat zijn cliënt geen toelating tot de reconstructie had gegeven. In een verklaring aan *Le Monde* betwijfelt Mr. Floriot of deze beslissing wel gerechtvaardigd is (31). Hij wijst daarbij op de opvoedende taak van een medium als televisie en ziet niet in hoe een algemeen gehomologeerde gerechtelijke dwaling, die in de pers en de literatuur (32) uitvoerig werd behandeld, niet op het t.v.-scherm zou mogen gecommentarieerd worden. Ook bij toepassing van het criterium van het *Bundesgerichtshof* zou men geen bezwaren kunnen aanvoeren tegen dergelijke uitzending, wanneer de objectieve weergave van de feiten verzekerd is. Dat de O.R.T.F. nochtans vrij voorzichtig te werk gaat, is begrijpelijk gezien de rechtsonzekerheid die op dit punt heerst.

4. Maar *quid* wanneer een vedette systematisch haar meest intieme leven prijs geeft omdat de daaruit voortvloeiende publiciteit in de gespecialiseerde pers haar professionele loopbaan dienstig is? Mag men aannemen dat door zo te handelen er een *voorlopige* en *stilzwijgende* toestemming aanwezig is om van de intimiteitsfeer afstand te doen? (33) Het hof te Parijs heeft deze vraag negatief beantwoord in het arrest Marlène Dietrich: "... *que les vedettes de l'art sont protégées par les mêmes principes et qu'on ne saurait faire exception, en ce qui les concerne, sous le prétexte spécieux qu'elles recherchent une publicité indispensable à leur célébrité*" (34). Het tribunal de grande instance van de Seine heeft in vier recente vonnissen expliciet dit standpunt onderschreven (35). Iedere onthulling over het privéleven vereist een *voorafgaande* en *uitdrukkelijke, specifieke toestemming* van de betrokkene; het feit dat de vedette vroeger vrij tolerant was tegenover dergelijke indiscreties kan deze consensus niet vervangen.

Een vijfde vonnis nochtans van de rechter in kortgeding (36) dat de onmiddellijke inbeslagneming van het tijdschrift *Lui* had bevolen op klacht van Gunther Sachs en identiek was gemotiveerd, werd door het hof van beroep hervormd (37). Het hof kan deze inbeslagneming van *Lui*, wegens een vrij indiscrete bijdrage "*Sexy Sachs*", niet billijken: "... *que l'intimé a mené un genre de vie qui, par sa singularité et la publicité dont il s'entourait, attirait sur sa personne l'attention du public; que les circonstances dans lesquelles a été portée à sa vie privée une atteinte qu'il a*

longtemps tolérée quand il ne l'a pas provoquée, ne confèrent pas à la saisie qu'il demande le caractère d'urgence qui autorisait l'intervention du juge des référés".

Het hof doet aldus geen uitspraak over de vraag of er al of niet schade werd aangericht, maar stelt enkel vast dat in het betwiste geval de schade niet van dergelijke aard is dat een volledig herstel van de schade, zonder inbeslagneming, niet meer mogelijk zou zijn. Dezelfde argumentatie wordt teruggevonden in het arrest Picasso (38) waar het hof weigerde het boek *Vivre avec Picasso*, geschreven door de vroegere maîtresse van Picasso, in beslag te nemen.

Men kan de houding van de Franse rechtspraak tegenover publieke personages dus als volgt resumeren: hun *privacy* is minder uitgestrekt dan van een *quidam*; nochtans hebben ze het recht op intimiteit, beslotenheid die zonder hun toestemming niet kan worden geopenbaard. De personen echter die hun geheimheidsfeer voortdurend bloot geven aan de publieke opinie kunnen geen beroep doen op de rechter in kortgeding; deze mogelijkheid bestaat wel voor deze openbare figuren die een zekere discretie in acht nemen wanneer de inbreuk op de intimiteit werkelijk onduldbaar voorkomt (30).

5. Het niet-nakomen van de opgelegde rechtsplicht om de private levenssfeer van de rechtsonderhorige onaangeroerd te laten is een fout in de zin van art. 1382 b.w. en zal aanleiding geven tot schadeloosstelling (40). De morele schade bestaat hierin dat derden met de intimiteits- of privaatsfeer van iemand kunnen kennis maken terwijl deze laatste een rechtmatig belang had deze levenssfeer voor zichzelf te houden. Is de schade zeker dan blijft de schatting van de schade vrij moeilijk en ze zal meestal *ex aequo et bono* gebeuren. Naast de toekenning van schadeloosstelling kan de rechter de publicatie of voorlezing (radio of t.v.) van het vonnis bevelen (41).

De doelmatigste bescherming van de privaatsfeer wordt nochtans verzekerd wanneer men preventief kan optreden tegen onthullingen over het privé leven. De Franse rechtspraak kent dan ook de rechter in kortgeding de bevoegdheid toe om de inbeslagneming van een dagblad of tijdschrift te bevelen, wanneer een werkelijke onduldbare aantasting van de privaatsfeer wordt vastgesteld (*immixtion intolérable*), zodat de verspreiding een onherstelbare schade zou aanrichten (42).

Dergelijke inbreuk is onduldbaar wanneer het gaat om een minderjarige, wanneer de besproken persoon nooit enige indiscretie over zijn privé leven heeft aanvaard of wanneer de aantasting van de private sfeer wel bijzonder kras voorkomt (43). De personen echter die hun geheimheidsfeer voortdurend bloot geven aan de publieke opinie (zie de arresten Günther Sachs en Picasso) kunnen geen beroep doen op de rechter in kortgeding (44). De Franse wetgever heeft deze regel overgenomen in een nieuw geredigeerd art. 9 code civil: "*Chacun a droit au respect de sa vie privée. Les juges, sans préjudice des réparations, peuvent prescrire toutes mesures telles que séquestre, saisie et autres propres à empêcher une atteinte à l'intimité de la vie privée, ces mesures peuvent, s'il y a urgence, être ordonnées en référé*". De handelsrechtbank van Brussel heeft het beginsel van een mogelijk bevel tot inbeslagneming door de rechter in kortgeding bij krenking van een persoonlijkheidsrecht niet uitgesloten, alhoewel in het haar voorgelegde geval deze sanctie niet werd

opgelegd wegens gemis aan hoogdringendheid (45).

6. Men kan dus besluiten dat in rechtspraak en rechtsleer de tendens is te onderkennen om de private levenssfeer een doelmatige bescherming te verzekeren tegen mogelijke onthullingen via de massamedia. Dat voor de oplossing van heelwat vragen – juiste afbakening van de privaat- en intimiteitssfeer, draagwijdte van het openbaar belang dat de onthulling van privé gegevens kan verantwoorden, aangepaste sanctie volgens het medium dat de inbreuk pleegt – nog rechtsonzekerheid heerst kan o.m. toegeschreven worden aan de onbestaande of minstens gebrekkige wetgeving voor deze problematiek (met uitzondering wellicht van de Zwitserse rechtsorde).

De vraag kan hierbij gesteld worden of de vaststelling van het delicate evenwichtspunt tussen informatierecht en recht op privé leven moet gebeuren door toepassing en precisering van de algemene rechtsbeginselen uit het gemeen recht dan wel in een specifieke wetgeving moet worden uitgebouwd (pers, radio, t.v.), onverminderd het gemeen recht? Een en ander illustreert dat, buiten het planetaire recht, ook nog andere rechtsgebieden voor rechtsverfijning vatbaar zijn.

NOTEN

- (1) Zie VANDENBERGHE, H., "Bescherming van het privé leven en recht op informatie via de massamedia", R.W., 1969-70, 1457 e.v. met de aldaar geciteerde auteurs. Zie ook nog: ARZT, G., *Der strafrechtliche Schutz der Intimsphäre*, Tübingen, 1970, blz. 5 e.v.; MAASS, H.H., *Information und Geheimnis in Zivilrecht*, Stuttgart, 1970, blz. 8 e.v.; VON GAMM, O.-F., *Persönlichkeits- und Ehrverletzungen durch Massenmedien*, München, 1969, blz. 39 e.v. En verder het nieuwe artikel 9 van de Franse code civil en de nieuwe art. 368-372 van het Franse strafwetboek (zie daarover BECOURT, D., "Réflexions sur le projet de loi relatif à la protection de la vie privée", *Gaz. Pal.*, 1970, 29 april, 1 e.v., en *Gaz. Pal.*, 1970, 2 mei, 1 e.v.).
- (2) VAN GERVEN, W., *Beginselen van Belgisch privaatrecht, I, Algemeen deel*, nr 33.
- (3) CARBONNIER, J., *Droit civil*, I, nr 73. DABIN, J., *Le droit subjectif*, blz. 169. HELLE, E., *Der Schutz der Persönlichkeit, der Ehre und des wirtschaftlichen Rufes im Privatrecht*, Tübingen, 1969, blz. 71-74. HUBMANN, H., *Das Persönlichkeitsrecht*, Münster en Keulen, 1953, blz. 123 e.v. JULLIOT de LA MORANDIERE, L., *Droit civil*, I, nr. 315-317. MARTY, G., en RAYNAUD, P., *Droit civil*, I, 2, nrs 5-6. MAZEAUD, H.L. & J., *Leçons de droit civil*, I, nr. 628. NERSON, R., *Les droits extrapatrimoniaux*, nrs 5, 6, 9, 40, 72. ID., "De la protection de la personnalité en droit privé Français", *Trav. Ass. H. Capitant*, XIII (1960), 60 e.v. NIPPERDEY, H., "Das allgemeine Persönlichkeitsrecht", *Archiv für Urheber-, Film, Funk- und Theaterrecht*, 30 (1960), 1. e.v. STRØMHOLM, S., *Right of privacy and rights of the personality*, Stockholm, 1967, nrs 4-13. VAN GERVEN, W., o.c., loc. cit.
- (4) MARTY en RAYNAUD, o.c., I, 2, nr 7. MAZEAUD, o.c., I, nr 642 e.v. NERSON, R., o.c., nr 179 e.v. VAN GERVEN, W., o.c., l.c.

- (5) Zie art. 164 van het *Avant-projet* voor een nieuw Frans B.W.: "Les droits de la personnalité sont hors du commerce. Toute limitation volontaire apportée à l'exercice de ces droits est nulle si elle est contraire à l'ordre public". Zie ook MARTY en RAYNAUD, *o.c.*, I, 2, nr 7; MAZEAUD, *o.c.*, I, nr 664; NERSON, R., *o.c.*, nr 180 e.v.; VAN GERVEN, W., *o.c.*, *l.c.* Als uitzondering op dit beginsel kan onder meer aangestipt worden dat sommige overeenkomsten betreffende de fysische integriteit wel rechtsgeldig zijn (NERSON, R., *art. cit.*, *l.c.* 72).
- (6) BADINTER, R., "Le droit au respect de la vie privée", *J.C.P.*, 1968, I, 2.136. DE LIEDEKERKE, J., "La protection de la personnalité en droit privé belge", *J.T.*, 1959, 413. KAYSER, P., "Le secret de la vie privée et la jurisprudence civile", *Mélanges R. Savatier*, Parijs, 1965, blz. 405. LINDON, R., "La presse et la vie privée", *J.C.P.*, 1965, I, 1887. MARTIN, L., "Le secret de la vie privée", *Rev. trim.dr.civ.*, 1959, 227. NERSON, R., "La protection de l'intimité", *J.T.*, 1959, 713. SARRAUTE, M., "Le respect de la vie privée et les servitudes de la gloire", *Gaz.Pal.*, 1966, I, D, 12. VAN BEMMELEN, J.M., "Privacy", *N.J.*, 1965, 459.
- (7) LINDON, R., *art. cit.*, *l.c.*
- (8) HUBMANN, H., *o.c.*, blz. 217. Zie ook: MAASS, H.H., *o.c.*, blz. 22 e.v.; NIPPERDEY, H., *art. cit.*, 17 e.v.; STRØMHOLM, S., *o.c.*, nr 24 en 38; VON GAMM, *o.c.*, blz. 39 e.v.
- (9) HUBMANN, H., *o.c.*, blz. 217.
- (10) HUBMANN, H., *o.c.*, blz. 228.
- (11) HUBMANN, H., *o.c.*, blz. 228.
- (12) Zie daarover: GERBRANDY, G., "Met list of kunstgreep vervaardigde foto's", *N.J.*, 1968, 1097, e.v.; STRØMHOLM, S., *o.c.*, nr 51-72; VAN VEEN, W., "Afluisteren", *N.J.*, 1968, 157 e.v. Zie ook art. 22 Belgische g.w. en art. 149 en 460 Belgisch s.w.: bescherming van het briefgeheim; art. 1, 2, 3 en 17 van de Belgische wet van 14 mei 1930, op de radio-telegrafie en radio-telefonie.
- (13) LINDON, R., *art. cit.*, *l.c.*; - SARRAUTE, M., *art. cit.*, *l.c.*
- (14) BADINTER, R., *art. cit.*, *l.c.*, nr 16.
- (15) HELLE, R., *o.c.*, blz. 164-165; - STRØMHOLM, S., *o.c.*, blz. 68.
- (16) Zie de voorgestelde paragraaf 15 BGB: "Die Mitteilung (über das Privat- oder Familienleben) ist zulässig, wenn sie der angemessenen Wahrnehmung eines berechtigten öffentlichen oder privaten Interesses dient".
- (17) *Juristen-Jahrbuch*, 7, 1966-67, 150 e.v.
- (18) 16 sept. 1966, *N.J.W.*, 1966, 2353.
- (19) Parijs 16 maart 1955, *D.*, 1955, 295. Zie ook Namen 18 dec. 1877, *Pas.*, 1878, III, 157; Antwerpen 16 juli 1910, *P.P.*, 1911, nr 1046.
- (20) Parijs 17 maart 1966, *D.*, 1966, 749.
- (21) Cass. civ. 12 juli 1966, *D.*, 1967, 181; Parijs 13 maart 1965, *J.C.P.*, 1965, II, 14223.
- (22) Parijs 7 april 1965, *Gaz. Pal.*, 1966, I, 40.
- (23) Trib. gr. inst. Parijs 30 januari 1970, *Le Monde*, 1-2 februari 1970, 10.
- (24) Trib. gr. inst. Parijs, *Le Monde*, 24 april 1970.
- (25) Trib. gr. inst. Parijs, *Le Monde*, 23 mei 1970.
- (26) Parijs 15 maart 1967, *J.C.P.*, 1967, II, 15.107; trib. gr. inst. Seine 4 oct. 1965, *J.C.P.*, 1966, II, 14.482, noot LYON-CAEN.

- (27) Trib. gr. inst. Parijs 13 april 1970 (onuitgegeven) ; – Parijs 8 juni 1970 (onuitgegeven).
- (28) Trib. gr. inst. Parijs 8 juli 1970, *Le Monde*, 10 juli 1970, 8.
- (29) 16 sept. 1966, *N.J.W.*, 1966, 2353.
- (30) *Le Monde*, 13, 15 en 19 dec. 1969.
- (31) *Le Monde*, 19 dec. 1969.
- (32) FLORIOT, R., *Les erreurs judiciaires*, blz. 85 e.v.
- (33) BADINTER, R., *art. cit.*, l.c. ; LINDON, R., *art. cit.*, l.c.
- (34) Parijs 16 maart 1955, *D.*, 1955, 295.
- (35) Trib. gr. inst. Seine 24 november 1965, *Gaz. Pal.*, 1966, I, 37 (Brigitte Bardot) ; id. 24 nov. 1965, *J.C.P.*, 1966, II, 14.521, noot R.L., (Brigitte Bardot, tweede zaak) ; id. 23 juni 1966, *J.C.P.*, 1966, II, 14.875, noot R. LINDON ; id. 25 juni 1966, *J.C.P.*, 1966, II, 14.875.
- (36) Trib. gr. inst. Seine 2 nov. 1966, *J.C.P.*, 1966, II, 14.875.
- (37) Parijs 15 november 1966, *D.*, 1967, 181, noot P. MIMIN.
- (38) Parijs 6 juli 1965, *Gaz. Pal.*, 1966, I, 39. In dezelfde zin : Trib. gr. inst. Parijs (kortgeding) 27 februari 1970, *J.C.P.*, 1970, II, 16.293, met noot R. LINDON : de zaak Papillon.
- (39) Cass. civ. 12 juli 1966, *D.*, 1967, 181. In dezelfde zin : Parijs 7 april 1965, *Gaz. Pal.*, 1966, I, 40.
- (40) Verviers 16 juni 1952, *J.T.*, 1952, 642. Hrb. Brussel 15 okt. 1957, *J.T.*, 1958, 43. Cass. civ. 12 juli 1966, *D.*, 1967, 181, met noot P. MIMIN. Parijs 16 maart 1955, *D.*, 1955, 295. Parijs 13 maart 1965, *J.C.P.*, 1965, II, 14.223. Trib. comm. Seine 26 febr. 1963, *J.C.P.*, 1963, II, 13.364. Trib. gr. inst. Seine 24 november 1965, *D.*, 1967, 451. Trib. gr. inst. Seine 18 maart 1966, *D.*, 1966, 566. Trib. gr. inst. Seine 2 november 1966, *J.C.P.*, 1966, II, 14.875. BADINTER, R., *art. cit.*, l.c., nr 50. DE LIEDEKERKE, J., *art. cit.*, l.c., nr 17. KAYSER, P., *art. cit.*, l.c., nr 2. MARTY en RAYNAUD, *o.c.*, I, 2, blz. 14. MAZEAUD, H.L., en TUNC, A., *Traité théorique et pratique de la responsabilité civile*, I, nr 515-5, noot 4 ter. Wanneer het gaat om een lasterlijke of eerrovende onthulling is bestraffing, na klacht, mogelijk (art. 443 e.v. S.W.). Zie ook NERSON, R., *art. cit.*, *J.T.*, 1959, 715.
- (41) Parijs 17 maart 1966, *D.*, 1966, 749. Parijs 27 febr. 1967, *D.*, 1967, 450, noot J. FOULON-PIGANIOL. Trib. gr. inst. Seine 18 maart 1966, *D.*, 1966, 566. Trib. gr. inst. Seine 23 juli 1966, *J.C.P.*, 1966, II, 14.877. Trib. gr. inst. Seine 25 juni 1966, *J.C.P.*, 1966, II, 14.875.
- (42) Cass. civ. 12 juli 1966, *D.*, 1966, 181, noot MIMIN : "Attendu que la décision constate la reproduction dans un but purement commercial, de clichés non autorisés, et l'indication de renseignements sur l'état de santé du mineur et sur les soins dont il était l'objet ; qu'elle énonce que celles-ci constituent une immixtion intolérable dans la vie privée de la famille Philippe ; que par ces constatations et énonciations, les juges des référés qui, sous réserve de l'appréciation des juges du fond, avaient le pouvoir de limiter le dommage dans toute la mesure du possible par la saisie, ont, hors de toute dénaturation, sans toucher au fond du droit, ni encourir les autres critiques du pourvoi, donné une base légale à leur décisions". Parijs 13 maart 1965, *J.C.P.*, 1965, II, 14.223. Parijs 7 april 1965, *Gaz. Pal.*, 1966, I, 39.
- (43) Zie de arresten geciteerd onder vorige voetnoot ; en BADINTER, R., *art. cit.*, l.c., nr. 35-37.
- (44) Parijs 6 juli 1965, *Gaz. Pal.*, 1966, I, 39. Parijs 15 nov. 1966, *D.*, 1967, 181.
- (45) Hrb. Brussel, 15 okt. 1957, *J.T.*, 1968, 43. POIRIER, P., *o.c.*, nr 711.